

¹मरीमृजकः-जिका ;
²मार्जिता-मार्ष्टा-मार्ष्टी, मार्जयिता-त्री, मिमार्जिषिता-मिमृक्षिता-त्री,
 मरीमृजिता-त्री ;
³मार्जन्-मृजन्-ती, मार्जयन्-न्ती, मिमार्जिषन्-मिमृक्षन्-न्ती;
 मार्जिष्यन्-⁴मार्क्ष्यन्-न्ती-ती, मार्जयिष्यन्-न्ती-ती, मिमार्जिषिष्यन्-
 मिमृक्षिष्यन्-न्ती-ती ; —
⁵व्यतिमार्जानः, व्यतिमृजानः, मार्जयमानः, व्यतिमिमार्जिषमाणः-व्यतिमि-
 मृक्षमाणः, मरीमृज्यमानः- ⁶मर्मृज्यमानासः व्यतिमार्जिष्यमाणः-व्यतिमार्क्ष्य-
 माणः, मार्जयिष्यमाणः, व्यतिमिमार्जिषिष्यमाणः-व्यतिमिमृक्षिष्यमाणः,
 मरीमृजिष्यमाणः ;
⁷कंसपरिमृट्-कंसपरिमृट्-कंसपरिमृजौ-कंसपरिमृजः ; —

1. 'न धातुलोप आर्धधातुके' (1-1-4) इत्यत्रत्यभाष्यपरामर्शनात् यङन्ते सर्वत्र वृद्धिविकल्पः इति ज्ञायत इति बृहच्छब्देन्दुशेखरे (पु. 1878) स्पष्टम् । ततश्चात्र सर्वत्र मरीमार्जकः-जिका, मरीमार्जिता-त्री; इत्यादीनि रूपाणि यथासम्भवं तत्प्रत्ययेषु ज्ञेयानि । एवं 'मर्मृज्यते मर्मृज्यमानास इति चोपसंख्यानम्' (वा. 7-4-91) इत्युक्त्वात् ण्वुलादिष्वप्यस्य रुकि रूपनिष्पत्तिर्भवतीति न मन्तव्यम् ; यतोऽत्र निपातनस्थलेष्विव स्वरूपग्रहणात्, निर्दिष्टरूपस्यैव साधुत्वज्ञापनात्, यङ्लुकि विहितस्य रुको यङन्तेऽपि निर्दिष्टयोरुभयोर्विषयेऽप्युपसंख्यानार्थमेव चार्तिकावताराच्च इति स्पष्टं कैयटादौ ।
2. तृजादिष्वप्युदित्वाद्विकल्पः । इडभावपक्षे, इट्पक्षेऽपि लघूपधलक्षणं गुणं बाधित्वा, 'मृजेवृद्धिः' (7-2-114) इति वृद्धिः । एवमेव तव्यदादिष्वपि ज्ञेयम् ।
3. शतरि, 'अदिप्रभृतिभ्यः—' (2-4-72) इति शब्लुकि, 'इहान्ये वैयाकरणाः मृजेरजादौ सङ्क्रमे विभाषा वृद्धिमारभन्ते' (भाष्यवाक्यम् 1-1-3) इति वृद्धिविकल्पः । वृद्धयभावपक्षे, शतुरपित्सार्धधातुक्त्वेन द्विद्वद्वावादङ्गस्य गुणो न ।
4. स्यप्रत्यये इडभावपक्षे षत्वकत्वषत्वेषु रूपमेवम् ।
5. 'कर्तरि कर्मव्यतीहारे' (1-3-14) इति शानच् । वृद्धिविकल्पः ।
6. यङन्ताच्छानचि, 'मर्मृज्यते मर्मृज्यमानास उपसंख्यानम्' (वा. 7-4-91) इति वचनात् रीपवदादतया पाक्षिके रुकि, बहुवचने जङः, 'आज्जेरसुक्' (7-1-50) इत्युक्ति रूपमेवम् । "छन्दोऽधिकारः 'आज्जेरसुक्' (7-1-50) इति यावत् ।" इति काशिकायाम् (7-1-38) उक्तत्वात् वैदिकेष्वेवायं प्रयोग इति ज्ञेयम् ।
7. कंसं परिमार्ष्टि इत्यर्थे, 'क्लिप् च' (3-2-76) इति कर्मण्युपपदे क्लिप् । पदान्तनिमित्तके षत्वे जङ्त्वे चर्त्वविकल्पे च रूपमेवम् ।